

Vlaams Coördinatiecentrum Mestverwerking

**VCM-ENQUETE
OPERATIONELE STAND VAN ZAKEN
MESTVERWERKING IN VLAANDEREN
2014**

Juni 2015

Copyright/Disclaimer

Niets uit deze uitgave mag zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van VCM vzw verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, offset, fotokopie of microfilm of in enige digitale, elektronische, optische of andere vorm of het reproduceren ten behoeve van een onderneming, organisatie of instelling of voor eigen oefening, studie of gebruik, welk(e) niet strikt privé van aard is.

Inhoudsopgave

SAMENVATTING.....	1
INLEIDING.....	2
1. RESPONS.....	3
2. OPERATIONELE STAND VAN ZAKEN (kalenderjaar 2014).....	4
2.1. Operationele mestverwerkingscapaciteit	4
2.2. Aantal mestverwerkingsbedrijven en geografische spreiding	7
2.3. Provinciale indeling van de mestverwerkingscapaciteit	10
2.4. Soorten technieken	13
2.5 Import van mest voor mestverwerking.....	15
3. VERGELIJKING OPERATIONELE EN BESCHIKBARE CAPACITEIT	17
4. EVOLUTIE VAN DE OPERATIONELE MESTVERWERKINGSCAPACITEIT IN VLAANDEREN	19
5. INSTALLATIES IN DE PIPELINE	22
6. EXPORT VAN VLAAMSE MESTVERWERKINGSPRODUCTEN	22
7. VERWACHTINGEN VOOR DE TOEKOMST	25

SAMENVATTING

Uit de resultaten van de VCM-enquête blijkt dat er in 2014 ongeveer 39.3 miljoen kg stikstof uit dierlijke mest werd verwerkt in Vlaanderen. Het grootste gedeelte (44%) van de mestverwerking wordt gerealiseerd door de verwerking en export van varkensmest (in totaal 17,5 miljoen kg N), zeer dicht gevolgd door de verwerking en export van pluimveemest (in totaal 16,8 miljoen kg N). In vergelijking met het jaar 2013 is de operationele verwerking, excl. export, met ongeveer 20% toegenomen, uitgedrukt in kilogram stikstof. De export van ruwe varkensmest is met 10% toegenomen in vergelijking met 2013, uitgedrukt in kilogram stikstof. De export van pluimveemest is met 22% gedaald, uitgedrukt in kilogram stikstof. Het volume geëxporteerde pluimveemest is echter vrij constant gebleven (+1%). Dit verschil is te wijten aan de daling van de stikstofinhouden van braadkippenmest.

In 2014 zijn er 5 nieuwe installaties opgestart (waarvan 1 overname) en zijn 3 installatie (waarvan 1 in de loop van het jaar) stopgezet. Deze laatste werd nog bij het totale aantal operationele installaties voor 2014 gerekend. Vlaanderen telt zo in totaal 120 operationele mestverwerkingsinstallaties. 105 daarvan zijn ingeplant in agrarisch gebied; 15 installaties zijn gevestigd op een industrieterrein. Al deze bedrijven zijn vaste installaties.

De biologie (biologische N-verwijdering uit de dunne fractie varkensmest, rundermest of digestaat) is nog steeds de meest toegepaste techniek (80 van de 120 installaties), gevolgd door vergistingsinstallaties met een totaalverwerking (13 installaties) en biothermische droging (9 installaties). De grootste hoeveelheid stikstof wordt verwerkt via biothermische droging (al dan niet gecombineerd met drogen en korrelen) van voornamelijk pluimveemest en de dikke fractie van varkensmest (11,8 miljoen kg N of 36%). De tweede belangrijkste techniek voor de verwerking van stikstof is de biologische behandeling van de dunne fractie van varkensmest, rundveemest of digestaat, al dan niet met een nabehandeling in constructed wetlands, (11,7 miljoen kg N of 35%). De grootste hoeveelheid fosfaat (9,4 miljoen kg P₂O₅ of 55%) wordt verwerkt via de biothermische droging (al dan niet gecombineerd met drogen en korrelen).

INLEIDING

Het VCM schetst jaarlijks aan de hand van haar enquête een beeld van de mestverwerkingscapaciteit in Vlaanderen en de mestverwerkingstechnieken die vandaag operationeel zijn. Hiervoor worden alle houders van een milieuvergunning voor mestverwerking en de bedrijven die een milieuvergunningsaanvraag lopende hebben, aangeschreven.

Aan de hand van de gegevens uit deze enquête wordt de beschikbare en de operationele mestverwerkingscapaciteit berekend.

- Beschikbare mestverwerkingscapaciteit: het aantal ton mest waarvoor een operationele verwerkingsinstallatie beschikbaar is, m.a.w. het aantal ton mest dat in de gebouwde, operationele installatie maximaal verwerkt kan worden wanneer ze op volle capaciteit draait.
- Operationele mestverwerkingscapaciteit: het aantal ton mest dat effectief verwerkt is gedurende één kalenderjaar. Dit behelst zowel de Vlaamse mest als de geïmporteerde mest.

Bij de berekening van de operationele mestverwerkingscapaciteit wordt enkel de verwerkte mest in rekening gebracht. De bewerking van mest wordt in deze enquête buiten beschouwing gelaten. De mest is verwerkt wanneer de nutriënten niet op Vlaamse landbouwgrond terechtkomen. Hiervoor bestaan er wetmatig verschillende mogelijkheden. Een eerste mogelijkheid is de export van ruwe pluimveemest of paardenmest. In het voorjaar van 2010 kwam er de mogelijkheid bij om ruwe varkensmest onder bepaalde voorwaarden naar Nederlandse landbouwgronden te exporteren. Een tweede mogelijkheid is de behandeling van mest tot een exportwaardig eindproduct. Behandelde dierlijke mest kan ook afgezet worden in tuinen, parken en plantsoenen. Een vierde mogelijkheid is de omzetting van stikstof naar het milieuneutrale stikstofgas N₂. Tot slot behoort de omzetting van dierlijke mestnutriënten naar kunstmeststoffen tot de mogelijkheden.

1. RESPONS

Dit jaar werd de enquête opnieuw in samenwerking met VLACO en Biogas-E georganiseerd. De installaties die geen mest innemen (bepaalde vergisters en composteerders) werden daarom ook bevroegd. De mogelijkheid werd voorzien om aan te geven dat de gegevens niet mogen worden doorgegeven aan Biogas-E en Vlaco. Op die manier wordt de privacy ten allen tijde verzekerd.

De enquête kon opnieuw elektronisch worden ingevuld. De bedrijven kregen een persoonlijke toegangscode toegestuurd waarmee ze inloggen op de enquête en hun persoonlijke gegevens opladen. De bedrijven die de enquête niet tijdig invulden werden door de drie organisaties telefonisch gecontacteerd.

In tegenstelling tot vorig jaar werd de enquête sterk ingekort door volgende aanpassingen:

- de mogelijkheid om aan te duiden dat VCM de toestemming krijgt om bepaalde gegevens (aan- en afvoer mest) van de Mestbank over te nemen. Op die manier hoeven deze gegevens niet meer zelf ingevuld te worden, en zijn de gegevens veel accurater.
- enkel de van toepassing zijnde vragen per type techniek (vergisting – met of zonder naverwerking/biothermische droging/mestverwerking zonder vergisting of biothermische droging) werden weergegeven.

Daarnaast is het nu ook mogelijk om de enquêtegegevens tussentijds op te slaan.

In totaal werden 179 bedrijven aangeschreven. VCM nam de gegevens van 120 bedrijven op (operationele mestverwerkers - al dan niet met vergisting) in de enquêteverwerking. Van deze 120 bedrijven heeft 80% de enquête daadwerkelijk ingevuld. Van de overige 18% werden de gegevens van het vorige jaar gebruikt. Van 2 bedrijven waren geen gegevens beschikbaar (opstart 2014).

In vergelijking met het vorige jaar zijn er 3 bedrijven stopgezet wegens faillissement; daarvan heeft 1 bedrijf in 2014 nog gedraaid, maar is halverwege het jaar stopgezet. Vijf bedrijven zijn opgestart in 2014, waarvan één bedrijf werd overgenomen en dus heropgestart.

Vergistingsinstallaties die een be-/verwerkingstechniek voor het ruw digestaat hebben (vb scheider/droger), maar vervolgens het bewerkte digestaat naar een andere mestverwerkingsinstallatie, of naar Vlaamse landbouw, afzetten, worden niet in de enquêtecijfers opgenomen. Dit gaat om 7 installaties, die vorig jaar wel in de enquête werden opgenomen.

Ook de pluimveehouders, die de mest indrogen en rechtstreeks exporteren naar Frankrijk, worden niet in het aantal installaties opgenomen. Deze verwerkingcijfers zijn wel opgenomen in 'export pluimveemest'.

2. OPERATIONELE STAND VAN ZAKEN (kalenderjaar 2014)

2.1. Operationele mestverwerkingscapaciteit

In het kalenderjaar 2014 was er in Vlaanderen een **operationele mestverwerkingscapaciteit inclusief export van bijna 39,3 miljoen kg N**. Het grootste gedeelte (44%) van de operationele mestverwerkingscapaciteit wordt gerealiseerd door de verwerking en export van varkensmest (in totaal 17,5 miljoen kg N), zeer dicht gevolgd door de verwerking en export van pluimveemest (in totaal 16,8 miljoen kg N). De verwerking van varkens- en pluimveemest is samen goed voor 87% van de gerealiseerde mestverwerking. Van de totale operationele capaciteit werd in 2014, net als in 2013, 5% gerealiseerd door de export van ruwe varkensmest naar Nederlandse landbouwgronden. De verwerking van digestaat is in 2014 gestegen tot 4% van de operationele verwerkingscapaciteit (1.5 miljoen kg N), ten opzichte van 3% in 2013. Let wel, het betreft hier het digestaat dat op een externe site wordt verwerkt. Het digestaat dat bij de vergister zelf wordt verwerkt, is terug te vinden bij de respectievelijke verwerkte inputstromen van de vergister (bijv. varkensmest, rundermest, etc.). De verwerking van rundveemest (incl. kalvergier), paardenmest en champost besloeg (in kg N) respectievelijk 2% (idem 2013), 6% (+0,6%) en 0,3% (idem 2013).

In Tabel 1 worden de door de mestverwerkers opgegeven verwerkte tonnages van dierlijke mest, en de via de Mestbank verkregen tonnages, weergegeven per mestsoort, samen met de door het VCM berekende verwerkte hoeveelheden stikstof en fosfaat (op basis van richtcijfers, zie Tabel 2). Voor varkensmest wordt daarbij een onderscheid gemaakt tussen totale verwerking van ruwe varkensmest, verwerking van dunne fractie, verwerking van dikke fractie, export van ruwe varkensmest en verwerking van varkensmest op stro, leem of houtkrullen. Ook voor rundermest en digestaat wordt dit onderscheid gemaakt.

Onder de totale verwerking van varkensmest, rundermest en digestaat wordt de operationele verwerkingscapaciteit gerekend van vergistingsinstallaties waarvan het digestaat na behandeling rechtstreeks en integraal geëxporteerd wordt, of waarvan de dikke fractie geëxporteerd wordt en de dunne fractie verwerkt wordt op de site in een biologie.

Tabel 1: De operationele mestverwerkingscapaciteit in Vlaanderen, inclusief export (kalenderjaar 2014) uitgedrukt in ton en de overeenkomstige verwerkte hoeveelheid stikstof (kg) en fosfaat (kg) op basis van richtcijfers (zie Tabel 2)

		ton	kg N	kg P ₂ O ₅
Varkensmest	Totale verwerking	196.265	1.589.746	883.192
	Verwerking dunne fractie	1.650.715	9.915.135	-
	Verwerking dikke fractie	335.629	4.128.240	3.846.311
	Export ruwe mest ^a	194.922	1.932.970	1.112.005
	Varkensmest op stro, leem of houtkrullen	3.529	26.467	31.761
Pluimveemest	Verwerking	433.819	11.704.437	8.524.543
	Export ruwe mest ^{a+b}	189.339	5.108.366	3.720.511
Rundveemest	Totale verwerking	5.459	26.203	7.643
	Verwerking dunne fractie	76.745	397.267	-
	Verwerking dikke fractie	17.665	128.952	63.593
	Rundveemest op stro of vlaslemen	34.691	239.368	131.826
Kalvergier		37.189	111.567	48.346
Paardenmest		459.400	2.329.158	1.180.658
Champost		21.779	139.386	87.116
Digestaat	Totale verwerking	25.898	174.811	108.772
	Verwerking dunne fractie	175.436	716.065	-
	Verwerking dikke fractie	50.340	610.624	1.141.711
TOTAAL		3.908.820	39.278.764	20.887.989

^a bron: VLM-Mestbank – exportcijfers 2014

^b inclusief ingedroogde pluimveemest die rechtstreeks wordt geëxporteerd

Voor de berekening van de hoeveelheid verwerkte stikstof en fosfaat per ton mest werden voor de verschillende mestsoorten en de verschillende mestfracties gemiddelde richtcijfers gebruikt, zoals weergegeven in Tabel 2. Deze richtcijfers zijn gebaseerd op gegevens uit het rapport “Best Beschikbare Technieken (BBT) voor Mestverwerking” (VITO, 2007), richtwaarden aangegeven door de VLM-Mestbank en verwerkingspercentages, zoals doorgegeven door de geënquêteerde bedrijven. Dit zijn bijgevolg forfaitaire richtcijfers, op basis van forfaitaire mestinhouden. Deze richtcijfers werden sinds de start van de enquête in 2007 nagenoeg constant gehouden om zo de evolutie in mestverwerking correct te kunnen analyseren.

Tabel 1: Richtcijfers, gebruikt voor de berekening van de hoeveelheid verwerkte stikstof en fosfaat

		kg N	kg P ₂ O ₅
Varkensmest	Totale verwerking (per ton ruwe mest)	8.1	4.5
	Biologische behandeling (per ton dunne fractie)	5.88	0
	Bekalking (per ton dunne fractie)	4.18	0
	Biologische behandeling + constructed wetlands (per ton dunne fractie)	7.62	0
	Verwerking dikke fractie (per ton dikke fractie)	12.3	11.46
Pluimveemest	Verwerking	26.98	19.65
Rundveemest	Totale verwerking (per ton ruwe mest)	4.8	1.4
	Biologische behandeling (per ton dunne fractie)	5.18	0
	Verwerking dikke fractie (per ton dikke fractie)	7.3	3.6
Kalvergier		3	1.3
Paardenmest		5.07	2.57
Champost		6.4	4
Digestaat	Totale verwerking (per ton ruw digestaat)	6.75	4.2
	Verwerking dunne fractie (per ton dunne fractie)	4.08	0
	Verwerking dikke fractie (per ton dikke fractie)	12.13	22.68

Noot: sommige cijfers wijken licht af tegenover 2013, omdat ze voor het eerst uitgedrukt staan per ton verwerkt product (en niet allemaal per ton ruwe mest).

2.2. Aantal mestverwerkingsbedrijven en geografische spreiding

In Tabel 3 wordt het aantal operationele mestverwerkingsbedrijven per provincie weergegeven met een indeling volgens inplantingsplaats (agrarisch gebied of industrieterrein). In 2014 waren er 120 operationele vaste mestverwerkingsinstallaties. In agrarisch gebied zijn 105 installaties ingeplant; 15 installaties zijn ingeplant op een industrieterrein. In 2014 zijn 5 installaties opgestart; 3 installaties zijn stopgezet wegens faillissement (waarvan 1 in de loop van het jaar). Deze laatste werd nog bij het totale aantal operationele installaties voor 2014 gerekend. Veertien van de 120 operationele mestverwerkingsbedrijven zijn een initiatief van een veevoederproducent.

Tabel 2: Het aantal operationele mestverwerkingsinstallaties per provincie ingedeeld naar inplantingsplaats

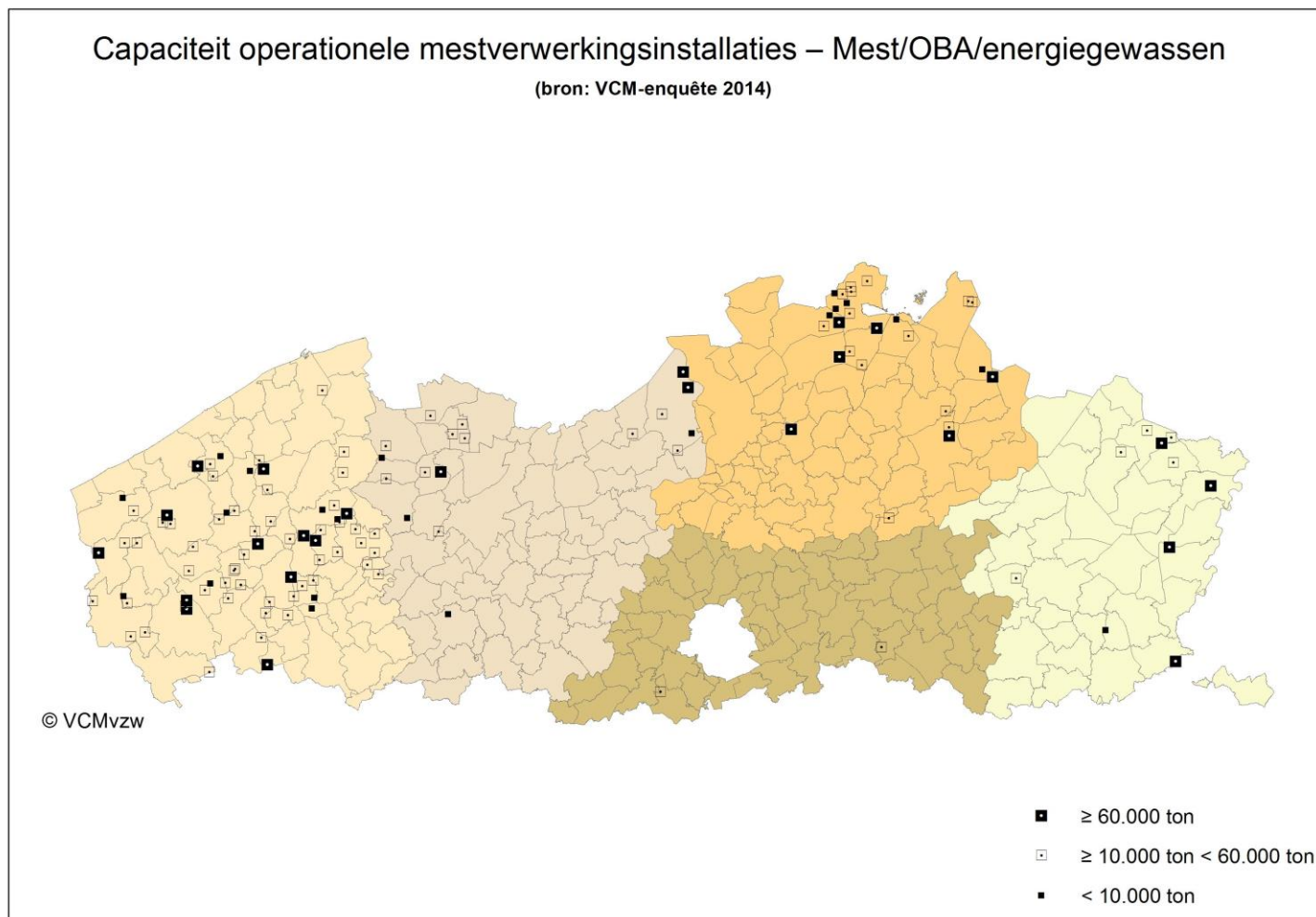
	Antwerpen	Limburg	Oost-Vl.	VI-Br.	West-Vl.	TOTAAL
Vaste installatie in agrarisch gebied ^a	19	8	12	2	64	105
Vaste installatie op een bedrijventerrein	2	3	1	0	9	15
Totaal aantal operationele installaties	21	11	13	2	73	120

^a al de op de gewestplannen, plannen van aanleg en ruimtelijke uitvoeringsplannen aangegeven: gebieden bestemd voor de landbouw in de ruime zin, zoals agrarisch gebied, landschappelijk waardevol agrarisch gebied, agrarisch gebied met ecologische waarde, enz.

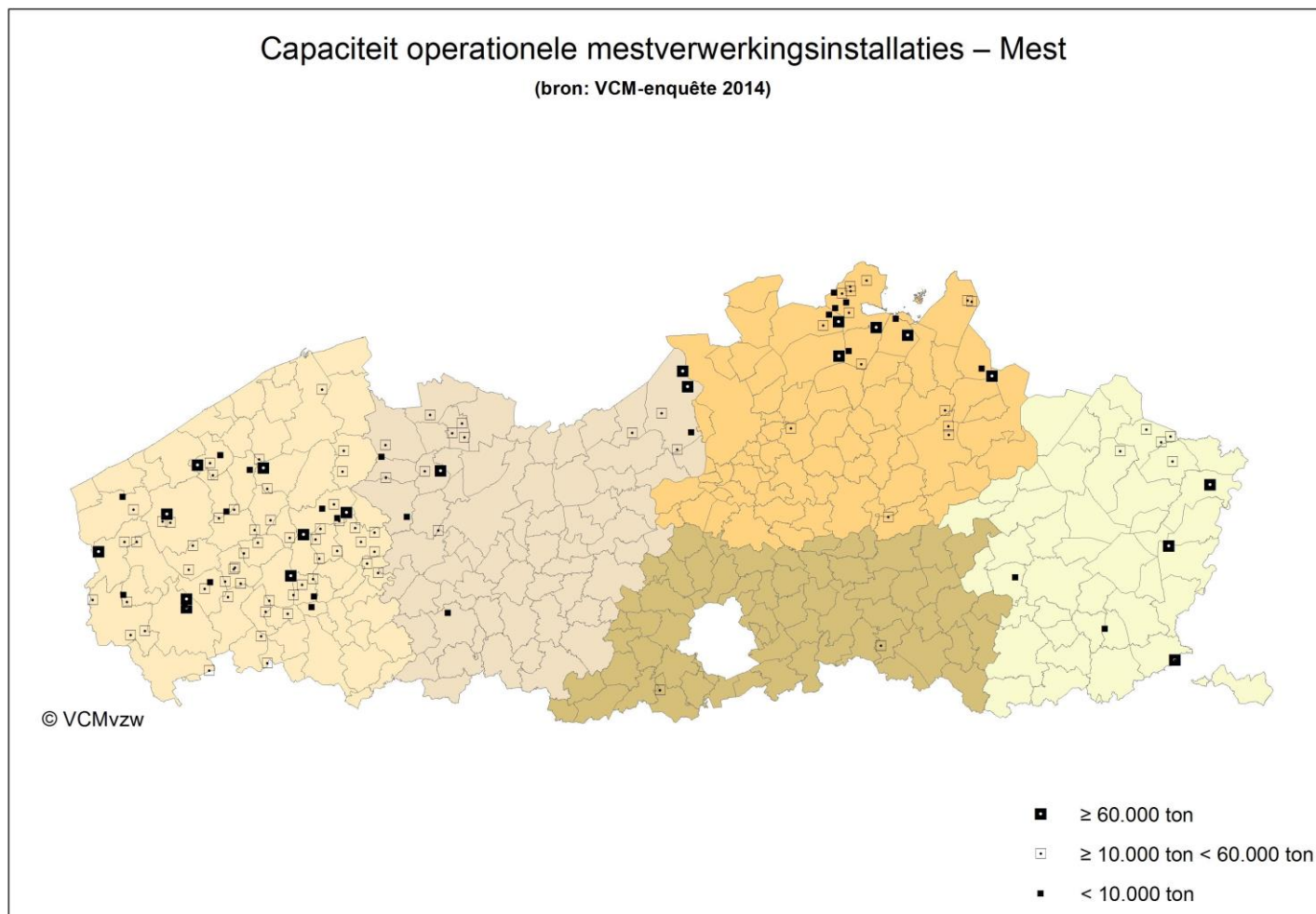
Tabel 3:

In Figuur 1 wordt de geografische situering van de diverse operationele bedrijven in Vlaanderen weergegeven, met aanduiding van de operationele verwerkingscapaciteit (mest/OBA/energiegewassen). Figuur 2 toont uitsluitend de hoeveelheid mest die de operationele installaties innemen.

Figuur 1: De geografische situering van de diverse operationele mestverwerkingsinstallaties in Vlaanderen volgens capaciteit (mest/OBA/energiegewassen)

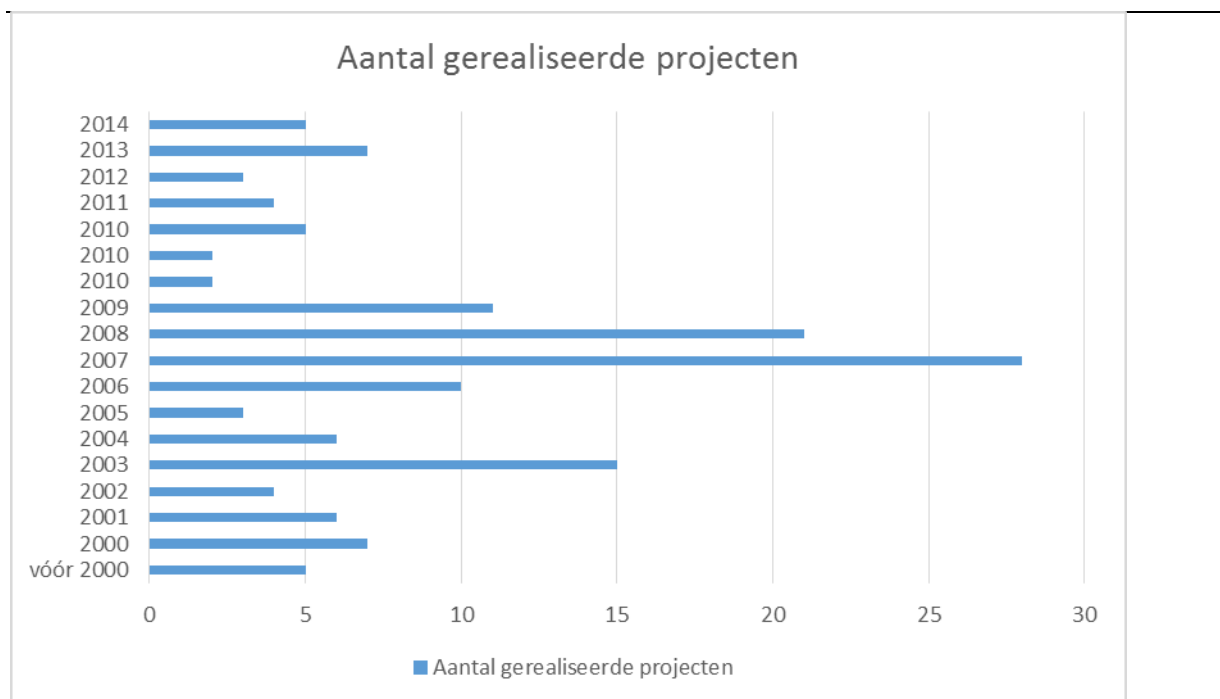
Figuur 2: De geografische situering van de diverse operationele mestverwerkingsinstallaties in Vlaanderen (volgens capaciteit mest)

In Figuur 3 wordt het aantal gerealiseerde mestverwerkingsprojecten weergegeven, volgens het jaar van realisatie. Hieruit blijkt dat er in het jaar 2007 het meest nieuwe mestverwerkingsprojecten gerealiseerd werden.

In 2014 werden 5 installaties opgestart, daarvan is er 1 totaalverwerker, 1 biologie, 1 champignonsubstraatbereider, 1 co-vergister met indamper en droger en 1 co-vergister met droger.

Figuur 3: Het aantal gerealiseerde projecten per jaar

2.3. Provinciale indeling van de mestverwerkingscapaciteit

In Tabel 3 wordt de operationele mestverwerkingscapaciteit weergegeven per provincie in Vlaanderen, uitgedrukt in ton ruwe mest. Figuur 4 toont de provinciale spreiding van de capaciteit, uitgedrukt in ton mest.

Uit Tabel 3 en Figuur 4 blijkt dat, net zoals in voorgaande jaren, mestverwerking **vooral in West-Vlaanderen** operationeel is. De nood aan mestverwerking is dan ook het hoogst in deze provincie.

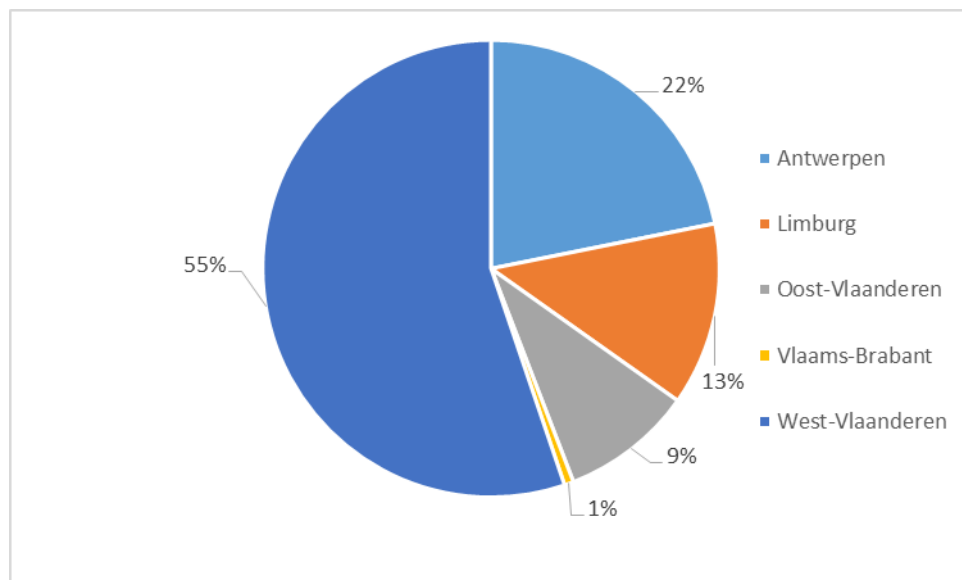
Op basis van de verwerkingscapaciteit uitgedrukt in 'ton verwerkt' wordt in de provincie West-Vlaanderen 55% van de totale verwerkingscapaciteit in Vlaanderen gerealiseerd. De verwerking in Antwerpen komt op de tweede plaats met 22% gevolgd door Limburg (13%) en Oost-Vlaanderen (9%). In Vlaams Brabant (1%) wordt een veel kleiner aandeel mest verwerkt.

Tabel 3: De operationele mestverwerkingscapaciteit per provincie in Vlaanderen uitgedrukt in ton ruwe mest (excl. export mest)

		Antw.	Limburg	Oost-Vl	Vl.Br.	West-Vl.	TOTAAL
	Totale verwerking	76269	8650	14159	-	97187	196265
	Verwerking dunne fractie	374618	42932	116182	10634	1106349	1650715
	Verwerking dikke fractie ^a	62989	27791	48757	-	213757	353294
	Verwerking stalmest	850	-	490	-	2189	3529
Pluimveemest	verwerking	106775	46462	68619	5360	206603	433819
Rundveemest	Totale verwerking	2217	27	2058	-	1157	5459
	Verwerking dunne fractie	33625	117	19100	324	23579	76745
	Verwerking stalmest	15055	-	8880	108	10648	34691
Kalvergier		35094	1000	-	788	307	37189
Paardenmest		491	320737	1000	-	137172	459400
Champost		-	-	8000	-	13779	21779
	Totale verwerking	8300	-	13383	-	4215	25898
Digestaat	Verwerking dunne fractie	46904	9057	10957	5167	103352	175437
	Verwerking dikke fractie ^a	6388	6	17553	830	25563	50340
TOTAAL		769575	456779	329138	23210	1945857	3524559
% van totaal		22%	13%	9%	1%	55%	100%

^a uitgedrukt in ton dikke fractie van varkensmest

Figuur 4: Spreiding van de operationele mestverwerkingscapaciteit per Vlaamse provincie, uitgedrukt in ton mest (excl. export ruwe mest)

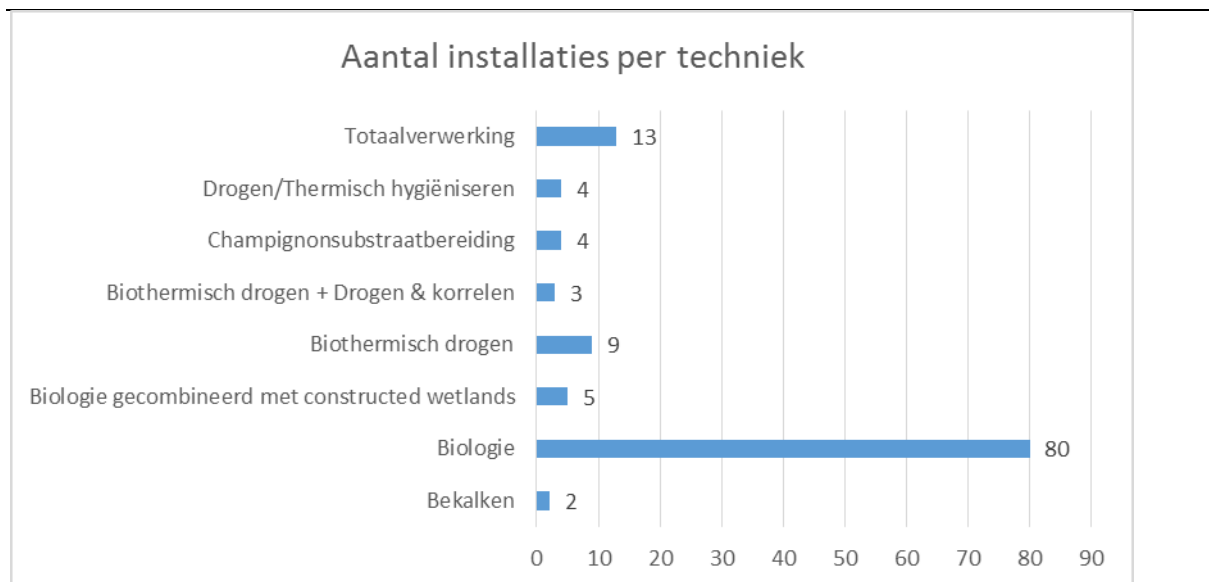

2.4. Soorten technieken

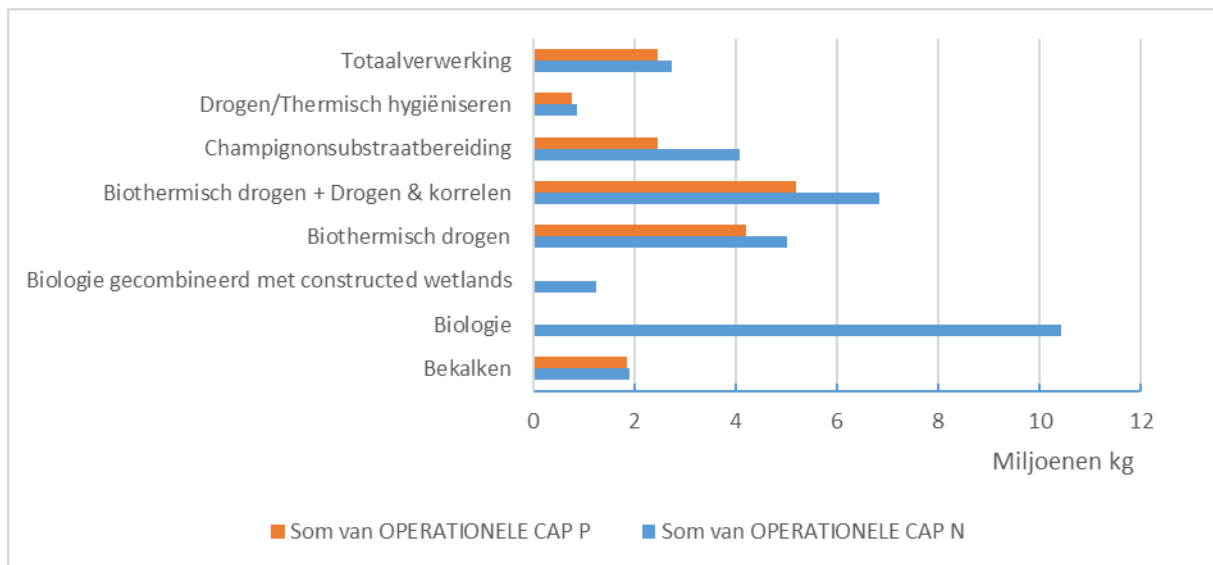
Bij de verwerking van mest worden verschillende technieken toegepast, en in sommige gevallen ook combinaties van technieken. Figuur 5 geeft een overzicht van de primaire technieken die in 2014 door operationele installaties werden toegepast. De totaalverwerkers zijn de vergistingsinstallaties die het digestaat integraal exporteren, of een scheiding toepassen en de dikke fractie exporteren en de dunne fractie on-site verwerken (met een biologie).

De biologische verwerking (of biologie) is nog steeds veruit de meest toegepaste techniek in Vlaanderen: in 2014 werd deze techniek als enige techniek op 80 installaties toegepast, en in combinatie met andere technieken op 11 installaties (5 met constructed wetlands en bij 6 totaalverwerkers). Op 6 installaties wordt de biologie gecombineerd met constructed wetlands (waarvan 1 bij een totaalverwerker). Biothermische droging (van stalrest, dikke fracties, pluimveemest, paardenmest en champost) wordt in 12 installaties toegepast, waarvan 3 installaties ook mest drogen en korrelen. Bij de totaalverwerkers zijn er 2 installaties die ook biothermisch drogen. Er zijn 4 installaties die thermisch drogen/hygiëniseren, waarvan 3 vergistingsinstallaties die de dikke fractie van het digestaat met de warmte van de WKK hygiëniseren en indrogen, en 1 installatie die de ruwe varkensmest indroogt met stallucht. Nagenoeg alle totaalverwerkers hebben ook hetzij een drooginstallatie, hetzij een indampinstallatie staan.

Figuur 5: Het aantal toegepaste mestverwerkingstechnieken

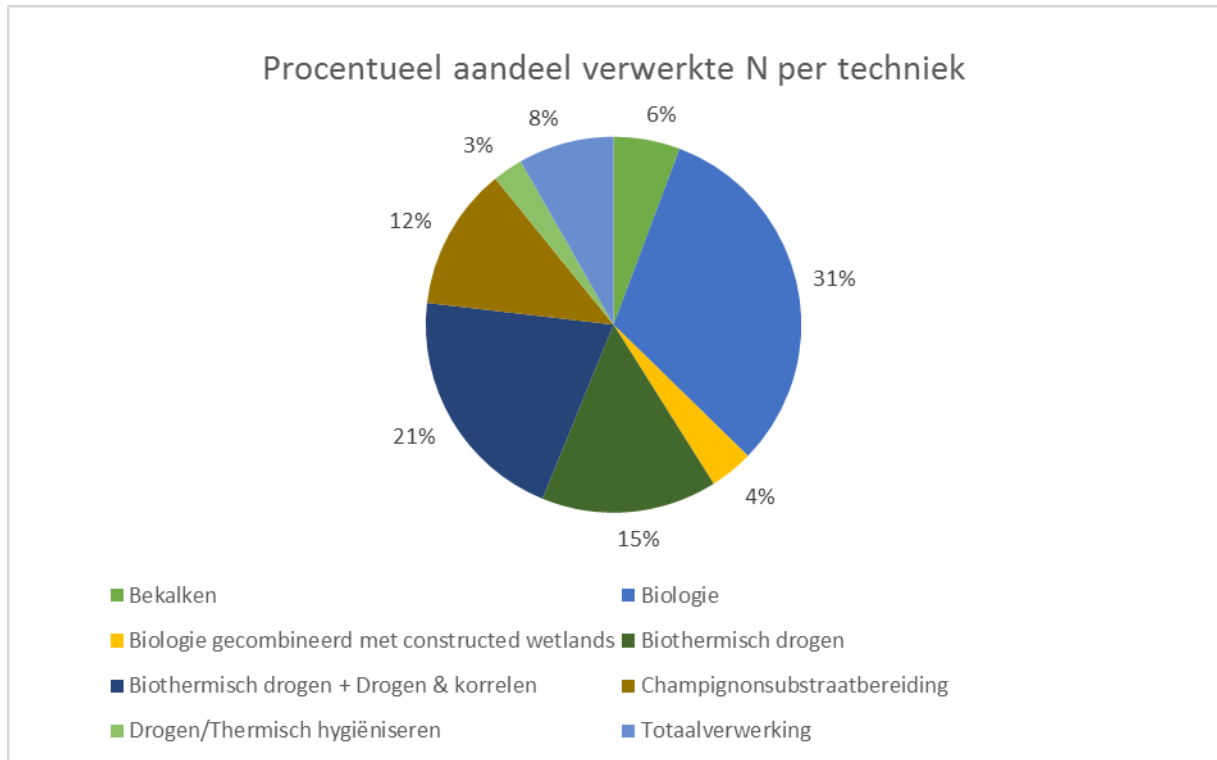

Figuur 6: De operationele mestverwerkingscapaciteit (excl. export) per techniek, uitgedrukt in kg N en kg P₂O₅

De hoeveelheid stikstof en fosfaat die werd verwerkt via de verschillende primaire verwerkingstechnieken is weergegeven in Figuur 6 en Figuur 7. De totale hoeveelheid N en P₂O₅ die via deze technieken samen werd verwerkt bedroeg respectievelijk 33 en 17 miljoen kg. De grootste hoeveelheid stikstof wordt verwerkt via biothermische droging (al dan niet gecombineerd met drogen en korrelen) van voornamelijk pluimveemest en de dikke fractie van varkensmest (11,8 miljoen kg N of 36%). De tweede belangrijkste techniek voor de verwerking van stikstof is de biologische behandeling van de dunne fractie van varkensmest, rundveemest of digestaat, al dan niet met een nabehandeling in constructed wetlands, (11,7 miljoen kg N of 35%). De grootste hoeveelheid fosfaat (9,4 miljoen kg P₂O₅ of 55%) wordt verwerkt via de biothermische droging (al dan niet gecombineerd met drogen en korrelen).

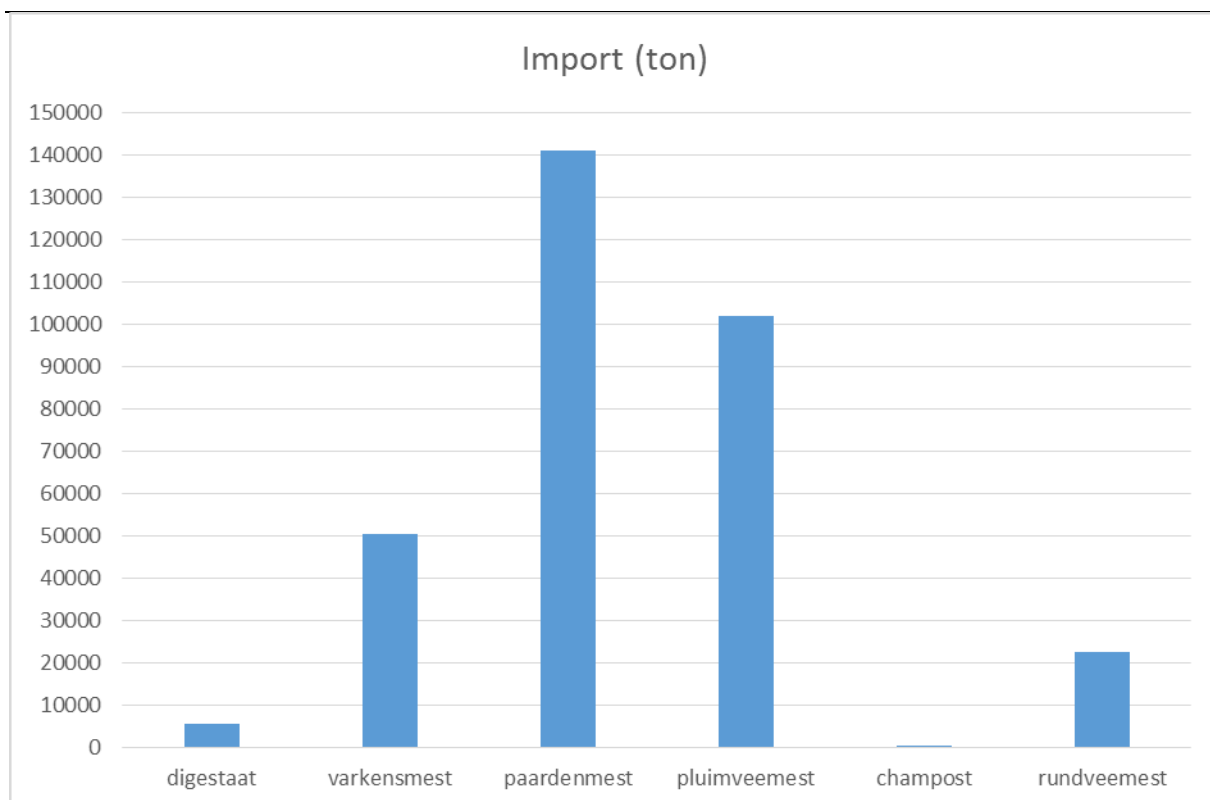
Figuur 7: Procentueel aandeel van de hoeveelheid N die via de verschillende primaire technieken wordt verwerkt (excl. export)

2.5 Import van mest voor mestverwerking

Figuur 8 geeft de geïmporteerde hoeveelheid mest weer die naar mestverwerkingsinstallaties in Vlaanderen gaat (uitgedrukt in ton). Het gaat hier voornamelijk om paardenmest, die gebruikt wordt voor champignonsubstraat.

Figuur 8: Import ruwe mest uitgedrukt in ton

3. VERGELIJKING OPERATIONELE EN BESCHIKBARE CAPACITEIT

Zoals reeds vermeld in de inleiding, be vraagt deze enquête de exploitanten over beschikbare en operationele verwerkingscapaciteit (zie Tabel 4):

- Beschikbare mestverwerkingscapaciteit: het aantal ton mest waarvoor een operationele verwerkingsinstallatie beschikbaar is, m.a.w. het aantal ton mest dat in de gebouwde, operationele installatie maximaal verwerkt kan worden wanneer ze op volle capaciteit draait.
- Operationele mestverwerkingscapaciteit: het aantal ton mest dat effectief verwerkt is (incl. geïmporteerde mest).

De 'vrije capaciteit' werd berekend als het verschil tussen de beschikbare (gebouwde) capaciteit en de operationele capaciteit. Om de vrije capaciteit correct te berekenen, werd ook de capaciteit die ingenomen wordt door geïmporteerde mest in rekening gebracht bij de operationele capaciteit, deze is immers niet langer beschikbaar voor extra Vlaamse mest die zich aanbiedt. Bij bepaalde installaties werd in de enquête aangegeven dat er meer verwerkt werd dan de gebouwde capaciteit. Deze negatieve getallen werden niet meegerekend. Het % vrije capaciteit is dus enkel gerekend voor de installaties die een deel van de capaciteit niet ingevuld hebben.

Volgens onze enquêtegegevens was de vrije capaciteit in 2014 **23%** (Tabel 4). Als de beschikbare capaciteit in de bestaande operationele installaties optimaal benut zou worden, is er m.a.w. nog 23% capaciteit onmiddellijk beschikbaar. Het percentage vrije capaciteit is dus vergelijkbaar met dat van 2013 (21%).

De voornaamste reden voor het **verschil tussen de beschikbare en operationele capaciteit** is dat jaarlijks een aantal installaties zich nog in opstartfase bevinden. Deze opstartperiode kan variëren van enkele weken tot enkele maanden of jaren, afhankelijk van de techniek. Tevens draaien een aantal installaties onder hun maximale capaciteit omwille van verschillende redenen zoals beperkingen in exportperiodes, tekort aan opslagcapaciteit, verminderde arbeidsinput tijdens de nacht, export van ruwe varkensmest naar Nederland, afbouw installatie/faillissement,

De aanwezigheid van vrij beschikbare capaciteit betekent dus niet dat er geen vraag meer is naar extra mestverwerking.

Tabel 4: De vergelijking tussen de operationele en de beschikbare mestverwerkingscapaciteit in Vlaanderen (uitgedrukt in ton ruwe mest/jaar)

	Beschikbare capaciteit	Operationele capaciteit	% vrije capaciteit
TOTAAL	4.482.870	3.908.820	23%

Tabel 5 geeft de vrije capaciteit weer per provincie uitgedrukt in ton ruwe mest. Hieruit blijkt dat het grootste aandeel van deze totale vrije capaciteit zich in de provincie West-Vlaanderen bevindt (60% t.o.v. totale vrije capaciteit), gevolgd door Limburg (16%) en Antwerpen (15%).

In vergelijking met 2013 is de vrije capaciteit in de provincie in West-Vlaanderen sterk gestegen. Reden hiervoor is dat 8 installaties (464.000 ton beschikbare capaciteit) veel minder verwerkt hebben dan in 2013, dit door afbouw van de installatie/faillissement of concurrentie door export van ruwe varkensmest naar Nederland. De vrije capaciteit in de provincie Oost-Vlaanderen is daarentegen sterk gedaald. Dit wil zeggen dat de bestaande capaciteit beter werd ingevuld dan in 2013.

Tabel 5: Vrije capaciteit per provincie

	Antw.	Limburg	Oost-Vl.	Vl.-Br.	West-Vl.	TOTAAL
TOTAAL (ton ruwe mest/jaar)	157.516	169.364	73.867	12.782	615.533	1.029.062
% vrije capaciteit	3.5	3.8	1.6	0.3	13.7	23%

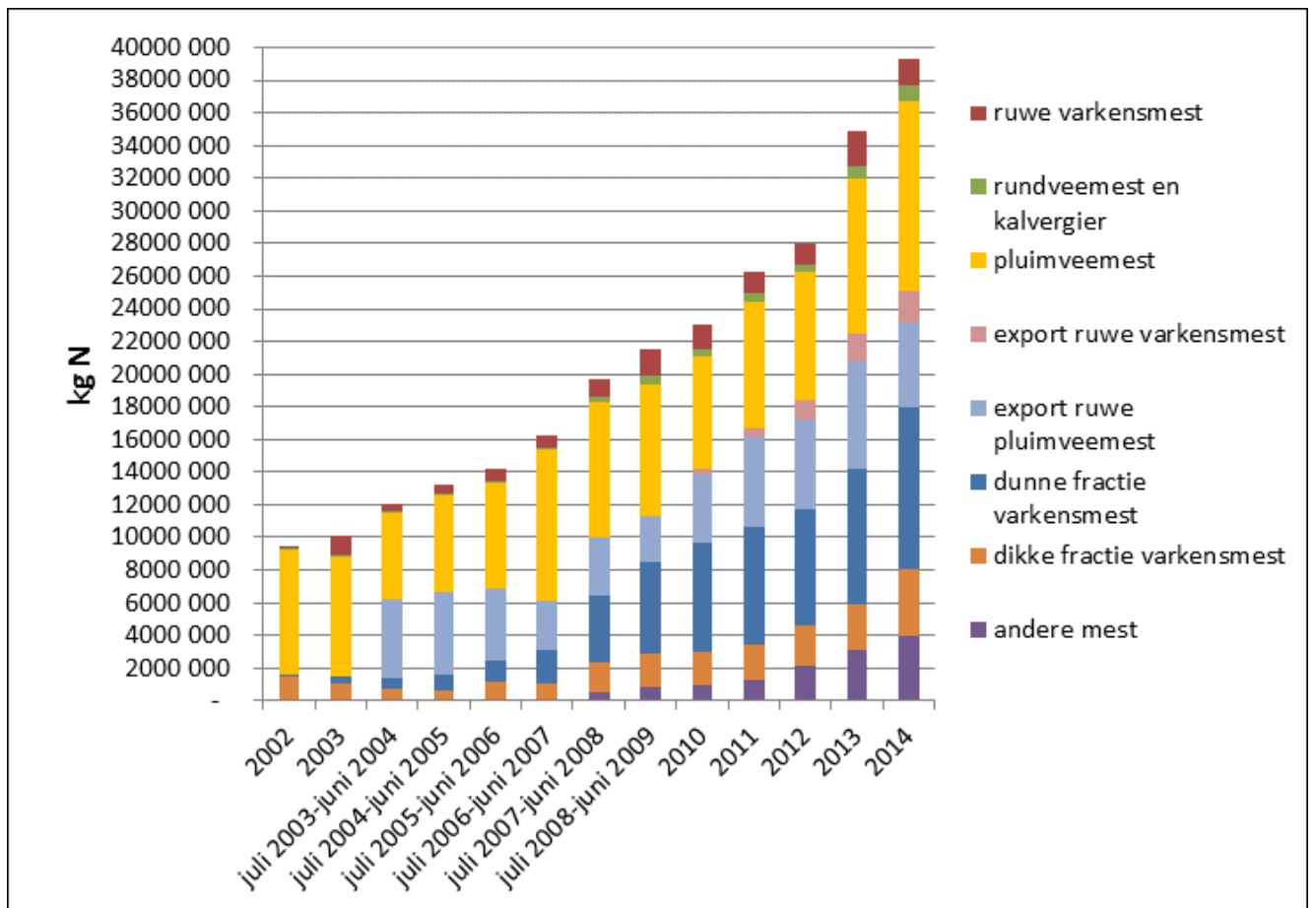
4. EVOLUTIE VAN DE OPERATIONELE MESTVERWERKINGSCAPACITEIT IN VLAANDEREN

De operationele mestverwerkingscapaciteit in opeenvolgende jaren sinds 2002 (op basis van de vorige VCM-enquêtes) is weergegeven in Tabel 6. Hieruit blijkt dat de stijgende trend van de globale mestverwerkingscapaciteit die de laatste jaren werd waargenomen zich ook in het afgelopen jaar heeft verder gezet.

Als we de operationele verwerkingscapaciteit (uitgedrukt in kg N verwerkt) in 2014 (Tabel 6) vergelijken met deze in 2013 dan kunnen volgende conclusies getrokken worden:

- De **totale verwerkingscapaciteit (inclusief de export van ruwe mest)** zou met ongeveer 4.4 miljoen kg N zijn toegenomen (+13%); de **totale verwerkingscapaciteit (exclusief de export van ruwe mest)** is met 5.6 miljoen kg N toegenomen (+21%). OPGELET! De stijging van de operationele capaciteit (excl. export) is niet integraal te wijten aan een stijging van de hoeveelheid mest verwerkt in de Vlaamse installaties. Het VCM heeft in 2015 haar methodiek voor de enquêtering gewijzigd. Van verschillende installaties, die VCM hiervoor expliciet de toestemming gaven, werden de gegevens (aan- en afvoer mest) van de Mestbank gebruikt. Het bekomen eindresultaat sluit ook nauwer aan bij dat van de Mestbank, waaruit blijkt dat deze nieuwe methodiek haar vruchten afwerpt.
- De stijging van de operationele capaciteit (excl. export) met ongeveer 21% kan verklaard worden door **het opstarten van 5 nieuwe installaties** en door de uitbreiding van bestaande.
- De **export van ruwe varkensmest** naar Nederland is met 6% toegenomen tov 2013 (+11.110 ton), en vertoont dus ook in 2014 een stijgende trend. Echter is deze stijging veel minder sterk dan in 2013 (51%).
- De **export van ruwe pluimveemest** is met 21.8% gedaald t.o.v. 2013 (-1.424.086 kg N).
- In 2014 is er 5810 ton meer **digestaat verwerkt in de mestbiologieën**, of een stijging van 3% tegenover 2013. Uitgedrukt in stikstof is er een stijging van 21% (of +127.464 kg N).
- Van de totale hoeveelheid stikstof verwerkt in de mestbiologieën is **89% afkomstig van varkensmest**, 6% van digestaat, 4% van rundermest en 1% van kalvergierv. Dit zijn gelijkaardige percentages als in 2013.

Figuur 9: Evolutie van de operationele mestverwerkingscapaciteit in Vlaanderen (2002-2014) uitgedrukt in kg stikstof

Tabel 6: De operationele mestverwerkingscapaciteit in Vlaanderen (2002-2014) uitgedrukt in ton

	2002 ^a	2003 ^a	Juli 2003- juni 2004	Juli 2004- juni 2005	Juli 2005- juni 2006	Juli 2006- juni 2007	Juli 2007- juni 2008	Juli 2008- juni 2009	2010	2011	2012	2013	2014
Varkensmest													
Totale verwerking	2.800	136.470	47.547	72.418	90.845	92.766	121.317	201.528	181.996	156.904	147.858	271.955	196.265
Verwerking dunne fractie	26.843	132.953	149.032	230.189	275.312	453.158	789.719	1.078.930	1.329.229	1.456.297	1.422.715	1.637.897	1.650.715
Verwerking dikke fractie	119.900	84.000	55.053	47.698	96.575	81.291	140.685	166.391	163.062	174.737	197.339	226.421	335.629
Export zuivere mest	/	/	/	/	/	/	/	/	46.420	54.865	132.554	188.315	194.922
Pluimveemest													
Verwerking pluimveemest	43.481	72.561	196.957	219.365	239.830	342.569	300.309	299.820	254.969	285.519	290.915	352.455	433.819
Export zuivere mest	239.979	152.599	177.290	189.541	166.583	112.200	131.295	101.245	138.000	174.641	175.451	183.812	189.339
Rundveemest	/	11.000	4.500	2.300	3.490	4.800	43.571	61.283	70.678	102.953	82.949	107.265	134.560
Kalvergierv	40.150	28.000	31.296	30.608	29.000	33.513	31.377	52.000	21.971	24.966	29.613	52.244	37.189
Andere mest	/	/	5.500	500	500	400	112.037	158.609	167.636	249.126	378.223	609.157	732.853

^a De VCM-enquêtes in 2002 en 2003 werden afgenomen in de zomer waarbij de operationele capaciteit werd opgevraagd voor het lopende kalenderjaar. Dit betekent dat de mestverwerkers hun capaciteit dienden in te schatten voor het komende half jaar en dit bij de verwerking van het voorbije half jaar telden. In de zomer van 2003 verwachtten enkelen dat hun pas opgestarte installatie vlot volle capaciteit ging halen in het najaar van 2003. Dit bleek echter niet het geval doordat de opstart langer duurde dan verwacht. Hierdoor maakten ze een overschatting van de verwachte capaciteit in 2003. Dit verklaart de schijnbare daling van operationele capaciteit in 2003-2004.

5. INSTALLATIES IN DE PIPELINE

Tabel 7 geeft het aantal mestverwerkingsinstallaties weer die momenteel nog in de vergunnings- of bouwfase zitten. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen projecten die nog in de vergunningsfase zitten, die de bouw starten in 2015 of reeds in opbouw zijn en zullen opstarten in 2015.

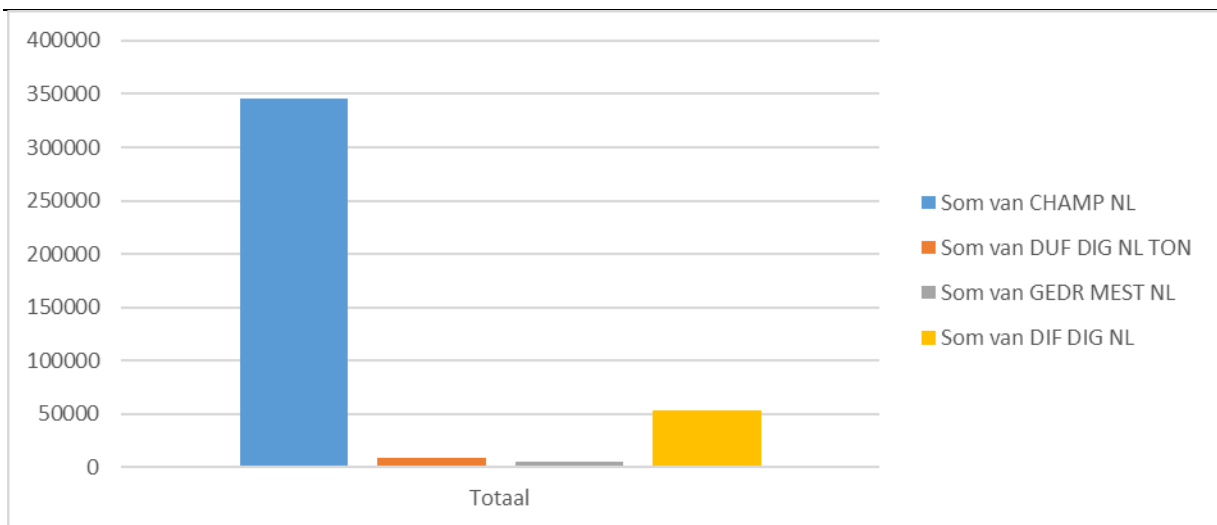
Tabel 7: Aantal mestverwerkingsinstallaties in de pipeline

	Totaalverwerking	Biologie	Drogen	Filtratie (omgekeerde osmose)	Constructed wetland	Techniek niet gespecificeerd	Totaal
In opbouw en opstart 2015	0	0	1 <i>(36.000 ton)</i>	1 <i>(35.000 ton)</i>	0	0	2
Vergund en bouw start in 2015	0	1 <i>(35.000 ton)</i>	0	0	0	1 <i>(capaciteit mest niet gekend)</i>	2
Milieu- of stedenbouwkundige vergunning in aanvraag	1 <i>(18.500 ton)</i>	2 <i>(totaal 115.000 ton)</i>	0	0	1 <i>(6000 ton effluent)</i>	0	4

6. EXPORT VAN VLAAMSE MESTVERWERKINGSPRODUCTEN

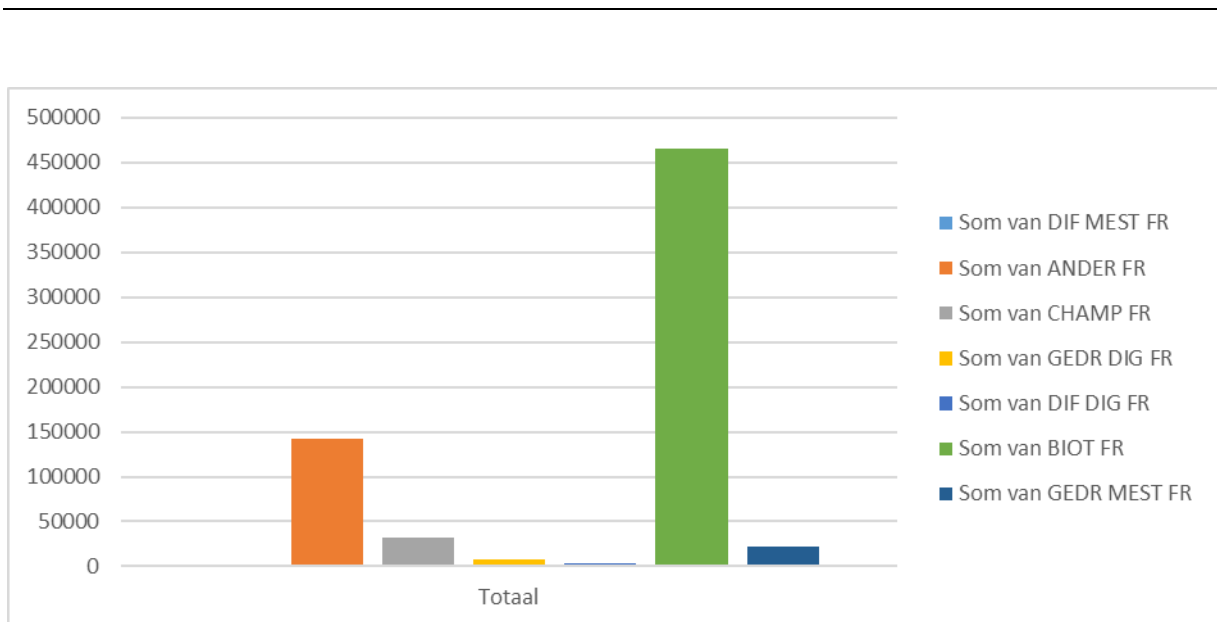
Figuren 10 t.e.m. 14 geven een overzicht van de eindproducten van mestverwerking die in 2014 werden geëxporteerd volgens de gegevens van de mestverwerkers.

Figuur 10: Export mestproducten naar Nederland (in ton)

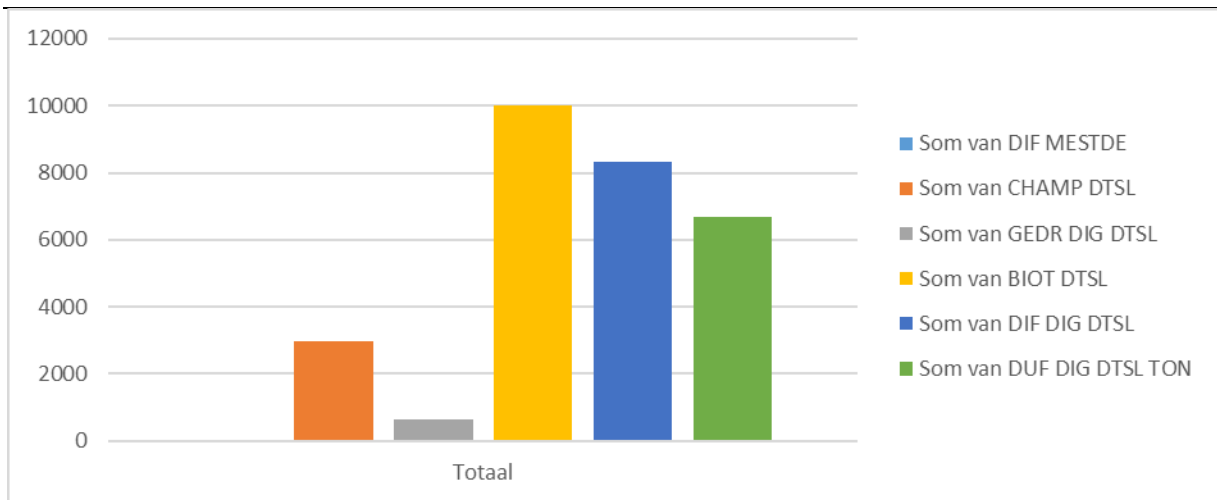
De export naar Nederland bestaat hoofdzakelijk uit champignonsubstraat en in mindere mate dikke fractie digestaat.

Figuur 11: Export mestproducten naar Frankrijk (in ton)

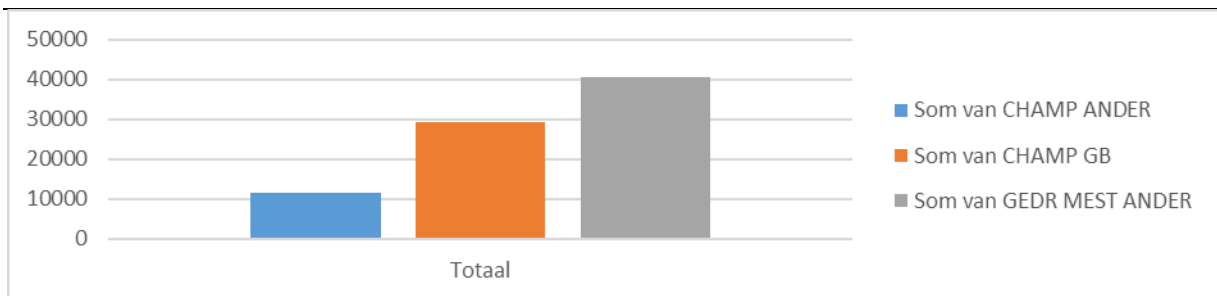
De export naar Frankrijk bestaat hoofdzakelijk uit biothermisch gedroogde mest en in mindere mate uit "ANDER", hetgeen hier hoofdzakelijk ingevuld wordt door bekalke mest.

Figuur 12: Export van mestproducten naar Duitsland (in ton)

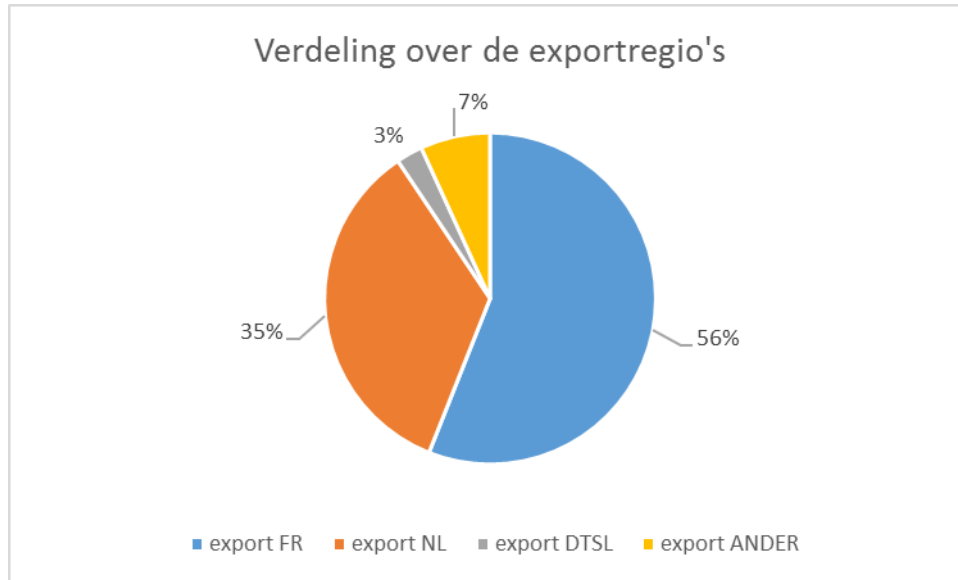
De export van mestproducten naar Duitsland bedraagt slechts een fractie van de export naar Nederland en Frankrijk. De producten die naar Duitsland worden geëxporteerd zijn hoofdzakelijk biothermisch gedroogde mest, dikke fractie digestaat en dunne fractie digestaat.

Figuur 13: Export van mestproducten naar andere landen (in ton)

Verder gaan er nog aanzienlijke hoeveelheden champignonsubstraat en gedroogde mest naar andere landen dan Nederland, Frankrijk en Duitsland. Deze landen werden niet steeds gespecificeerd in de enquête, maar kunnen zowel binnen Europa als buiten Europa gelegen zijn.

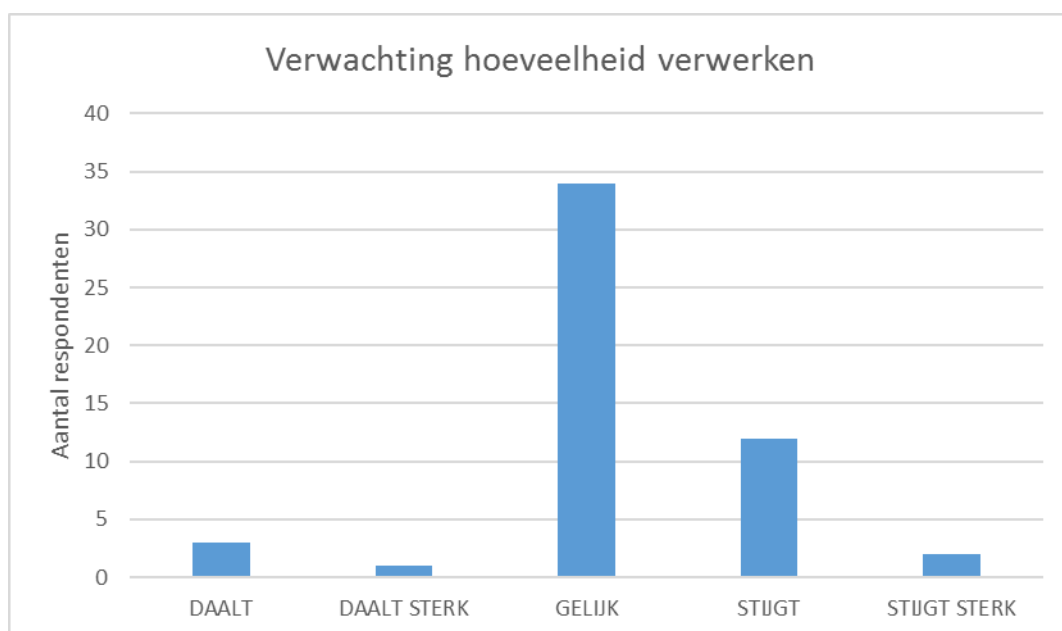
Figuur 14: Verdeling van de geëxporteerde producten uit mestverwerking over de verschillende exportlanden (percentages op tonnage-basis)

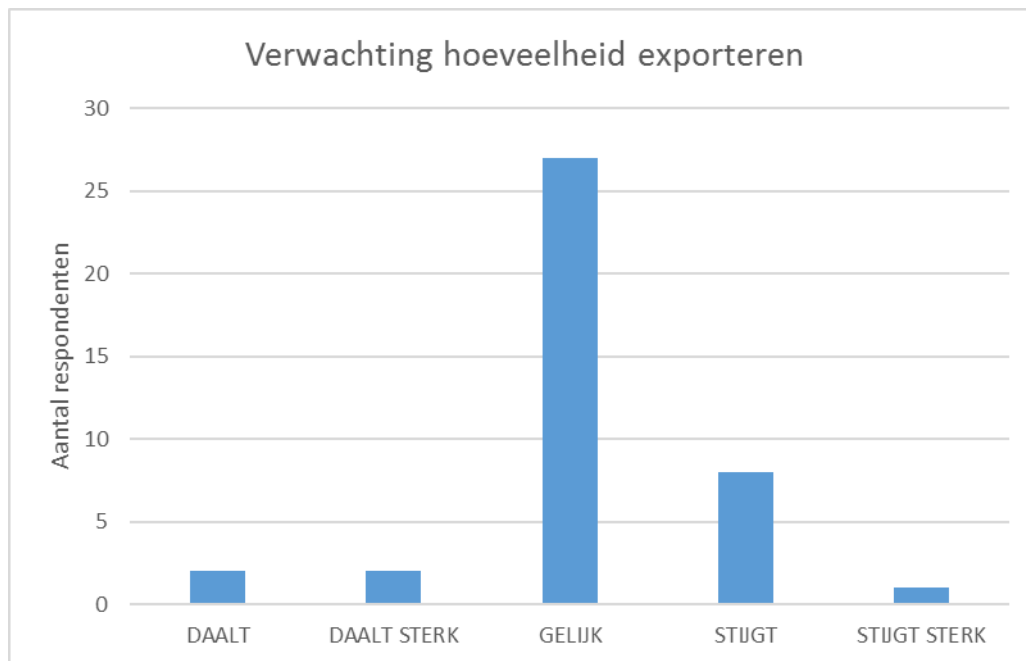
7. VERWACHTINGEN VOOR DE TOEKOMST

Bij het invullen van de enquête polsten we tevens naar de verwachtingen van de mestverwerkers voor de toekomst. De resultaten van de mestverwerkers die deze peiling invulden, zijn terug te vinden in onderstaande grafieken.

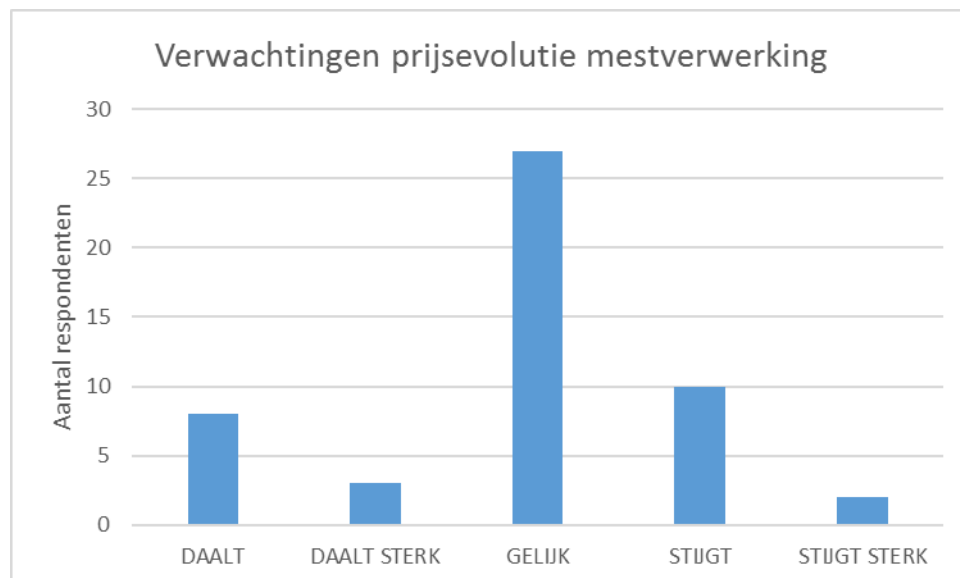
Figuur 15: Verwachtingen met betrekking tot de hoeveelheid te verwerken mest

Figuur 16: Verwachtingen met betrekking tot de hoeveelheid mestproducten die zullen geëxporteerd worden

Figuur 17: Verwachtingen met betrekking tot de kostprijs van mestverwerking

Voor meer inlichtingen of eventuele vragen betreffende dit rapport kunt u terecht bij het VCM:

VCM vzw – Vlaams Coördinatiecentrum Mestverwerking

Abdijbekestraat 9
8200 Sint-Andries/Brugge
Tel. 050/407 201
Fax 050/407 489

Website: www.vcm-mestverwerking.be

E-Mail: info@vcm-mestverwerking.be

Adviseurs:

Viooltje Lebuf (viooltje.lebuf@vcm-mestverwerking.be)

Emilie Snauwaert (emilie.snauwaert@vcm-mestverwerking.be)

Met medewerking van Viooltje Lebuf, Isabelle Mouton en Emilie Snauwaert.